

GÜNDEM BAKIŞ

ARALIK-2021-31.Sayı

✉ guvsam@istinye.edu.tr @isuguvsam 🌐 guvsam.istinye.edu.tr

Avrupa'da İslamafobi

Güvenlik ve Savunma Stratejileri Uygulama Araştırma Merkezi (GÜVSAM) tarafından düzenlenen online konferansa davetlisiniz.

Doç. Dr.
Fahri Erenel

İsmail Hakkı Pekin

Hüseyin Avni Karslıoğlu
TC Berlin E.Büyükelçisi

Moderatör:
Şule KILIÇARSLAN

22.12.2021

989 0121 4524

20:30

400748

Kaçıranlar ve tekrar izlemek isteyenler, İstinye Üniversitesi YouTube kanalından izleyebilirler.

AGİT BAKANLAR KONSEYİ TOPLANTISI İSVEÇ’DE GERÇEKLEŞTİ

Soğuk Savaş yıllarında, Avrupa’da güvenlik ve istikrar sağlanması amacıyla Avrupa Güvenlik ve İş Birliği Teşkilatı (AGİT) kuruldu. Katılımcı üyeler arasında da “güvenlik ve istikrar” açısından iş birliğinin geliştirilmesi amaçlanmıştır. AGİT’in temel görevi ise “Doğu ve Batı arasında çok taraflı bir müzaker ve diyalog forumu” olmasıdır. AGİT’in ana kaynağını oluşturan Helsinki Nihai Senedi’ne göre ise temel ilkeler üç bölümde sınıflandırılmıştır. Bunlar: a) Avrupa Güvenliği ile ilgili sorunlar, b) Çevre, teknoloji, bilim ve ekono-

mi alanlarında iş birliği, c) İnsan haklarının geliştirilmesi olarak karşımıza çıkmaktadır. AGİT’e mensup 57 üye ülke bulunmaktadır. Türkiye de bunların arasında önemli paydaşlardan birisidir.

Her yıl düzenlenen AGİT Bakanlar Konseyi Toplantısı’na bu sene İsveç ev sahipliği yaptı. Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu da konseye katılmak amacıyla İsveç’i ziyaret etti. Bu zirvede Mevlüt Çavuşoğlu önemli ikili temaslarda bulundu. İlk olarak Belarus Dışişleri Bakanı, AB Yüksek Temsilcisi Josep Borrell ile görüşüp düzensiz göç ve Libya, Afganistan, Kıbrıs

gibi meseleleri görüştüler. Daha sonra AGİT Dönem Başkanı İsveç Dışişleri Bakanı Ann Linde ile de görüşerek Afganistan ve Ukrayna coğrafyasındaki gelişmeleri ele aldılar. Bu görüşmelerden sonra Bakanlar Konseyi’ne hitap eden Mevlüt Çavuşoğlu “güvenlik tehditlerine karşı iş birliği ruhunun yeniden canlandırılması gerektiğini” vurguladı. Toplantı sonrası Finlandiya, Lüksemburg, Kırgızistan, Rusya Federasyonu dışişleri bakanları ile görüşmeler gerçekleştirildi.

Muhsin Emre ÇALIŞKAN

TÜRKİYE – KATAR 7. YÜKSEK STRATEJİK KOMİTE TOPLANTISI GERÇEKLEŞTİ

Türkiye Cumhurbaşkanı Erdoğan ve Katar Emiri Şeyh Temim bin Hamed el Sani, Aralık 2014'te iki ülke arasında Ortak Yüksek Stratejik Komite kurmak için anlaşma imzaladılar. Şu ana kadar 6 toplantı gerçekleşti. 25 Kasım 2019'da yapılan beşinci toplantıda ekonomi, kentleşme, ticaret, sanayi, teknoloji ve sağlık ile stratejik planlama bilimsel iş birliği ve fikri mülkiyet alanlarında 7 anlaşma imzalanmıştı.

Türkiye ile Katar arasındaki stratejik işbirliği derinlik kazanmaya devam ediyor. Bu kapsamda atılan adımlar arasında 7. Yüksek Stratejik Komite Toplantısı düzenlendi. Toplantı öncesi Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu Katar'ı ziyaret ederek, Katar Başbakan Yardımcısı ve Dışişleri Bakanı Şeyh Muhammed bin Abdulrahman bin Jassim Al Thani ile bir araya geldi. Düzenlenen ortak basın toplantısında, Stratejik

Yüksek Komite 7. Toplantısı'nın hazırlıklarının yapıldığı ve Afganistan, Libya, Suriye gibi bölgeler konularının ele alındığı dile getirildi. Mevlüt Çavuşoğlu, toplantıda; savunma, ekonomi, eğitim, kültür, ve sağlık dahil her alanda Katar ile iş birliğinin derinleştiğini dile getirdi. Aynı gün ise, Dışişleri Bakanı Suriye eski Başbakanı Riyad Hicab'la Suriye'deki son gelişmeleri ele aldığı bir görüşme de gerçekleştirdi.

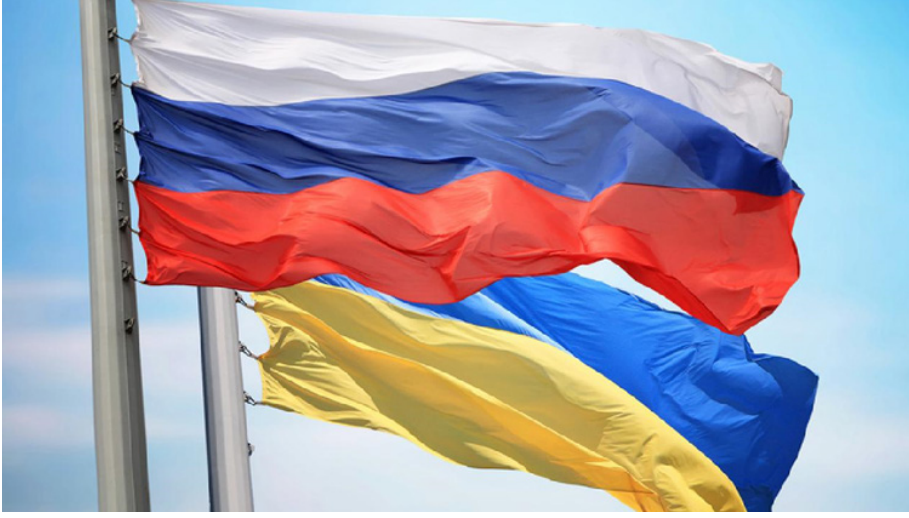
Cumhurbaşkanı Erdoğan, Katar Emirinin daveti ile, 7. Türkiye – Katar Yüksek Stratejik Komite Toplantısı'na katılmak üzere Katar'a gitti. Cumhurbaşkanı Erdoğan, Katar Emiri Şeyh Temim bin Hamed Al Sani'nin babası Emir Şeyh Hamed bin Halife Al Sani tarafından onuruna verilen akşam yemeğine katıldı. Akşam yemeği basına kapalı olarak gerçekleşti. Daha sonrasında ise görüşmelere

başlandı. Görüşmeler kapsamında yeni iş birlikleri için imzalar atıldı. Toplamda 15 yeni anlaşma imzalandı, bu imzaları Türkiye adına, İçişleri Bakanı Süleyman Soylu, Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu, Kültür ve Turizm Bakanı Mehmet Nuri Ersoy, Ticaret Bakanı Mehmet Muş, Diyanet İşleri Başkanı Ali Erbaş, Sağlık Bakanı Fahrettin Koca, imzaladı.

Anlaşma kapsamlarından bazıları ise; KOSGEB ve Katar Kalkınma Bankası Arasında Mutabakat Zaptı ve Türk Standartları Enstitüsü ile Katar Genel Standardizasyon Teşkilatı Arasında Standardizasyon Alanında Mutabakat, Cumhurbaşkanlığı Yatırım Ofisi ile Katar İş İnsanları Derneği Arasında Mutabakat Zaptı, Anadolu Ajansı ile Katar Haber Ajansı Arasında İşbirliği Anlaşması gibi bir çok anlaşmaya imza atıldı.

Muhsin Emre ÇALIŞKAN

UKRAYNA-RUSYA GERİLİMİ

Ukrayna'nın doğusunda bulunan Donbass bölgesindeki Rusya yanlılarıyla, Ukrayna silahlı kuvvetleri arasında yaşanan ve Rusya ile Ukrayna'ya karşı karşıya getiren gerilim her geçen gün katlanarak büyüyor.

Bu durum, 8 yıllık bir zaman diliminde giderek büyüyen ve uluslararası aktörlerin de dahil olduğu bölgesel bir sorun haline almıştı. Kasım 2013'te başlayan "Yevromeydan protestoları" ile Ukrayna Cumhurbaşkanı Viktor Yanukoviç'in devrilmesi sonrasında bütün dengeler alt üst olmuştu. Yaşanan olayların ardından Mart 2014'te Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin bir basın toplantısı düzenlemiş ve Yanukoviç'i Ukrayna'nın meşru Cumhurbaşkanı olarak gördüklerini, yaşananların anayasaya aykırı bir darbe olduğunu açıklamıştı.

Bu sürecin sonrasında, demografik olarak Rusya'yla yakın bağları bulunan Kırım halkı, "Yevromeydan protestoları" sonrasında Ukrayna Cumhurbaşkanı olan Petro Poroşenko yönetimini tanımayarak, 18 Mart 2014 yılında bir referandum düzenledi. Ağırlıklı

olarak Ukrayna'dan ayrılma kararı alan Kırım halkı, başlayan silahlı ayaklanmalar neticesinde Rusya'ya bağlandığını duyurmuştu. Bu adımı Odessa, Herson, Lugansk, Nikolayev, Harkov ve Donetsk gibi doğu sınırında bulunan bölge halkları da izledi.

Çatışmaların ardından Donetsk Halk Cumhuriyeti ve Lugansk Halk Cumhuriyeti olmak üzere iki defacto devlet kuruldu ve çatışmalar hız kazandı. Aynı yılın Eylül ayında Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT), Rusya, Ukrayna ve Donetsk-Lugansk delegelerinin katılımıyla başlayan görüşmeler sonucunda Minsk Protokolü imzalandı. Fakat bugüne kadar ateşkes protokolünü iki taraf da defalarca ihlal etti.

Ukrayna ordusu 2014'ten beri ülkenin doğusunda Donbas bölgesinin büyük bölümünü Rusya yanlısı ayrılıkçılar ile savaşıyor. 7 yıldır süren çatışmalarda 14 bin kişi hayatını kaybetti. Savaş 2015'te sona ermiş olsa da Temmuz 2020'deki ateşkes kadar çatışmalar devam etti. Bölgede ateşkes ihlalleri son dönemde tekrar artmaya başlamıştı. Ukrayna, Rusya'yı ülke sınırlarının 200

kilometre yakınına 122 bin asker göndermekle suçlamış ve 143 bin askerin daha sınırın 400 kilometre ötesinde beklediğini öne sürmüştü.

Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin, hafta başında, Batı'nın soruna agresif yaklaşımının devam etmesi halinde "gerekli teknik askeri önlemleri alacaklarını" söylemişti. Putin bugün ise NATO'nun Doğu Avrupa'daki askeri faaliyetlerini durdurmasını ve Ukrayna'nın Batı ittifakına katılmasına onay vermeyeceğini garanti etmesini istedi.

Rusya, Ukrayna'yı işgal girişiminde bulunduğu suçlamalarını reddediyor. Ancak Rusya bugün ve yarın Ukrayna sınırında askeri tatbikat düzenleyecek. NATO Genel Sekreteri Jens Stoltenberg ise Rusya yetkilileri ile önümüzdeki ay görüşmeye olumlu baktığını ancak Ukrayna'nın ittifak üyeliğinin NATO ve Kiev'in vereceği bir karar olduğunu söyledi. Stoltenberg, "Rusya ile yaptığımız görüşmelerin Avrupa'nın güvenlik prensiplerine riayet etmesi gerekiyor" diye konuştu.

Rusya ve Ukrayna, Ukrayna'nın doğusundaki Donbas bölgesine yönelik olarak 2020 yılında sağlanan kapsamlı ateşkesi tekrar yürürlüğe koymak için anlaştı. Ukrayna Devlet Başkanı Volodimir Zelenski'nin en üst düzey danışmanlarından Andriy Yermak, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT) arabuluculuğu ile varılan anlaşmanın bölgedeki gerilimi azaltmak üzere önemli bir adım olduğunu söyledi.

Emre TÜRK

ALMANYA'DA OLAF SCHOLZ DÖNEMİ: GÖREVİ MERKEL'DEN DEVRALDI

Almanya'da 16 sene süren Merkel dönemi son buldu. Eylül'de yapılan seçimleri kazanan Sosyal Demokrat Partinin liderliğini yapan Olaf Scholz, Angela Merkel'den başbakanlık koltuğunu devraldı.

Başbakan Scholz ve bakanların, Federal Mecliste yemin etmelerinden sonra başkent Berlin'deki Başbakanlık da görev teslim töreni gerçekleştirildi.

Merkel, törende gerçekleştirdiği konuşmasında, Olaf Scholz'u tebrik etti ve "Bu göreve gelmenin etkileyici bir an olduğunu biliyorum." açıklamasında bulundu.

Bu görevin heyecan dolu olduğunu, tatmini yüksek ve zorluklar içeren bir görev olacağını belirten Merkel, keyifli bir şekilde gerçekleştirildiğinde

bu ülke için sorumluluk üstlenmenin belki de en güzel görevlerinden birisi olduğunu belirtti.

Merkel, başbakanlık çalışanlarına da teşekkür etti ve Scholz'a başarı dileklerinde bulundu.

Merkel, "Büyük motivasyonla işe başlayacağınızı biliyorum. Bundan dolayı bu evi (Başbakanlığı) sahiplenin ve ülkemizin en iyisi için çalışın. Benim dileğim bu" diyerek de ekledi.

Yeni Başbakan Olaf Scholz da Merkel'e "Başbakanlıkta bulunduğunuz dönem olağanüstü zamandı. Siz de olağanüstü şeyler yaptınız." diyerek son 16 senede ki çalışmalarından ötürü teşekkür etti.

Bu dönemde birçok zorlukların aşıldığını söyleyen Scholz, "Önümüze birçok kriz

çıkı" değerlendirmesini yaptı.

Scholz, Merkel'in kabineleri içerisinde farklı görevlerde yer aldığını ve bu krizlerin bazılarını birlikte aştıklarını hatırlattı ve "Aramızda her zaman çok güvenilir bir iş birliği olmuştur." açıklamasını yaptı.

Kabine üyeleri, Meclis'te yemini gerçekleştiren Başbakan Olaf Scholz ile birlikte Bellevue Sarayı'na gitti ve Steinmeier'den atama belgelerini aldı.

Başbakan Olaf Scholz kabinesindeki isimler şunlardır: "Ekonomi ve İklimi Koruma Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Robert Habeck (Yeşiller), Maliye Bakanı Christian Lindner (FDP), İçişleri ve Yurt Bakanı Nancy Faeser (SPD), Dışişleri Bakanı Annalena Baerbock (Yeşiller),

Savunma Bakanı Christine Lambrecht (SPD), Adalet Bakanı Marco Buschmann (FDP), Sağlık Bakanı Karl Lauterbach (SPD), Çalışma ve Sosyal İşler Bakanı Hubertus Heil (SPD), İmar Bakanı Klara Geywitz (SPD), Ekonomik İş Birliği ve Kalkınma Bakanı Svenja Schulze (SPD), Aile, Yaşlılar, Kadın ve Gençlik Bakanı Anne Spiegel (Yeşiller), Gıda ve Tarım Bakanı Cem Özdemir (Yeşiller), Çevre Bakanı Steffi Lemke (Yeşiller), Ulaştırma Bakanı Volker Wissing (FDP), Eğitim ve Araştırma Bakanı Bettina Stark-Watzinger (FDP), Başbakanlık Dairesi Başkanı Wolfgang Schmidt (SPD).”

Diğer taraftan Federal Mecliste bulunan Türk kökenli milletvekillerinden Mahmut Özdemir (SPD) İçişleri ve Yurt Bakanlığında, Cansel Kızıltepe (SPD) İmar Bakanlığında ve Ekin Deligöz (Yeşiller) Aile, Yaşlılar, Kadın ve Gençlik Bakanlığında müsteşarlık görevini üstlendi. Federal Mecliste 395 milletvekilinin oyunu alarak Sosyal Demokrat Parti (SPD), Yeşiller ve Hür Demokrat Parti (FPD) arasında kurulmuş olan hükümetin başbakanı seçilen Scholz, yerel saat ile 09.12.21 18.00’de başkanlık edeceği ilk bakanlar kurulu toplantısını gerçekleştirecek.

Yeni başbakanın lakabı: Scholzomat

Çalışkan, çözüm odaklı ve zeki olarak vasıflandırılan Scholz’u, aynı zamanda “robot” olarak vasıflandıranlar da olmuştur.

Ayrıca 2000’li senelerin

başlarında Die Zeit gazetesinin Scholz için yaptıkları “Scholzomat” tanımı da hafızalarda yer edinmiş durumda.

Sebebi: O dönemin başbakanı Gerhard Schröder’in yayımladığı, “Ajanda 2010” isimli istihdam piyasası ve sosyal sistem reformunu SPD genel sekreteri vasfıyla Scholz’un devamlı aynı açıklamaları yineleyerek açıklamalar yapmasıdır. Scholz, yakın zamanda Bunte dergisiyle gerçekleştirdiği söyleşide, kendisi için söylenen “Scholzomat” sıfatını çok da beğenmediğini söyledi ve ardından “bu tanımın tamamıyla yanlış olduğunu da söyleyemeyeceğini” belirtti.

Scholz, “Bana sürekli aynı soru soruluyor ben de hep aynı yanıtı veriyordum” dedi ve ayrıca kendisinin insanların tahminlerinden daha sık gülen birisi olduğunu da sözlerinin arkasından ekledi.

İLK ZİYARETİNİ PARİS’E GERÇEKLEŞTİRECEK

Scholz, ilk resmi ziyaretini 10 Aralık’ta Paris’te gerçekleştirecek ve oradan sonra da AB’nin merkezi Brüksel’e gidecek. Ziyareti ile Almanya, Fransa arasındaki yakınlıklarının ve dostluklarının altının çizildiği belirtildi. Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron da “Yeni bölümü birlikte yazacağız. Fransız, Alman ve Avrupalılar” açıklamasını yaparak eski Almanya Başbakanı Merkel’e için de “Bizim için, bizimle Avrupa için yaptıklarınızı unutmayacağım” diyerek teşekkürde bulundu.

DÜNYA’DAN ÇOK SAYIDA TEBRİK MESAJI GELDİ

Almanya’nın yeni başbakanı Olaf Scholz’a dünyadan çok sayıda tebrik mesajı geldi.

AVRUPA BİRLİĞİ: Avrupa Birliği Komisyonu Başkanı Ursula von der Leyen, “İyi bir başlangıç diliyorum, daha güçlü bir Avrupa için güvenilir bir iş birliğini sabırsızlıkla bekliyorum” açıklamasında bulundu. AB Konseyi Başkanı Charles Michel da “Güçlü ve egemen bir Avrupa için birlikte çalışmayı sabırsızlıkla bekliyorum” dedi.

ABD: Başkan Joe Biden, Scholz’u tebrik etti ve “iki ulusu arasındaki güçlü bağları geliştirmeyi istediğini” belirtti.

RUSYA: Kremlin Sözcüsü Dimitri Peskov, Rusya lideri Putin ile Almanya’nın yeni başbakanı Scholz arasında yapıcı ilişkilerin gelişmesini beklediklerini söyledi.

Ayrıca Scholz göreve başlamadan önce; Almanya’da genel seçimlerin gerçekleştirilmesinden iki buçuk ay sonra Sosyal Demokrat Parti (SPD), Yeşiller ve Hür Demokrat Parti (FDP) yeni hükümeti oluşturacak koalisyon sözleşmesine imza attılar. Olaf Scholz, SPD, Yeşiller ve FDP’nin genel başkanları ve meclis grup başkanları Berlin’de toplanarak 177 sayfalık koalisyon sözleşmesini imzaladılar.

Dilara ÇETİN

JOE BİDEN- VLADİMİR PUTİN GÖRÜŞMESİ

ABD Başkanı Joe Biden ile Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin'in video konferans yoluyla bir görüşme gerçekleştirdiler. Görüşme, 2 saatten fazla sürdü. Görüşmelerindeki en önemli konu Rusya'nın Ukrayna sınırına yapmış olduğu askeri yığınak ve iki ülke arasında olan gerilimdi.

Görüşmede ABD Başkanı Joe Biden, Rusya'nın Ukrayna'nın toprak bütünlüğüne saygı göstermesi gerektiğini söyleyerek, olacak bir saldırıda ciddi ekonomik yaptırım olacağını ve diğer tedbirlerin alınacağını altını çizdi. Diğer taraftan Rusya Devlet Başkanı Putin, NATO'nun Rus sınırlarına doğru genişlediğini söyledi ve bunun devam etmemesi gerektiği hususunda Biden'dan garanti isteğinde bulundu. Biden-Putin görüşmesi ve değerlendirmeleri, iki ülke basınında da önemli bir yer tuttu.

ABD BASININDA 'YAPTIRIM' VURGUSU
ABD basınından New York Times, Biden-Putin görüşmesini "Biden, Putin'i saldırganlık devam ederse ekonomik yaptırımlar konusunda uyardı" başlığı ile yayınladı. Haberde, "İki saatlik gergin sanal zirvede Başkan Biden, Ukrayna'nın işgal edilmesinin Avrupa'daki NATO birliklerinin yeniden konumlandırılmasıyla sonuçlanacağı konusunda da uyardı" açıklamalarını yaptı. Diğer taraftan CNN International ve CBS News de Biden'ın Putin'e uyarılarına değinerek, "Biden, Ukrayna konusunda Putin'e derin endişelerini dile getirdi" söyleminde bulundu.

BEYAZ SARAY'DAN AÇIKLAMA

Beyaz Saray'dan yapılan açıklamada, Biden'ın ABD ve Avrupalı müttefiklerinin, Rusya'nın Ukrayna sınırına yapmış olduğu askeri yığıntan dolayı

duymuş olduğu yoğun endişelerinden bahsettiğini açıkladı.

Öte yandan, "Biden, askeri saldırganlık durumu olduğunda ABD ve müttefiklerinin güçlü ekonomik yaptırımlar ve diğer tedbirlerle karşılık vereceğini açık bir şekilde söyledi. Biden, Ukrayna'nın egemenliğine ve toprak bütünlüğüne vermiş olduğu desteği tekrarladı ve gerilimi azaltma ve diplomasiye dönüş çağrısında bulundu" diyerek açıklama yaptı.

İki liderin, ekiplerini yapılan bu görüşmeyi takip etmek için görevlendirdiği de belirtildi. Putin ve Biden'ın stratejik istikrar temelinde ABD-Rusya diyalogu, siber zorbalık ve İran konularını da konuştuğu belirtildi.

BİDEN, 5 ÜLKE LİDERİYLE GÖRÜŞECEK

Beyaz Saray Ulusal Güvenlik Danışmanı Jack Sullivan yapmış olduğu basın toplantısında, ABD Başkanı Joe Biden'ın Ukrayna-Rusya arasında

ki gerilim için İngiltere, Fransa, Almanya ve İtalya liderleri ile görüşme yapacağını belirtti.

Rusya'nın Ukrayna'yı işgal ederse eğer ABD'nin güçlü ekonomik tedbirleri olan yaptırımlar uygulayacağını belirten Sullivan, ABD Başkanı Joe Biden'ın, Perşembe günü Ukrayna Devlet Başkanı Vladimir Zelenskiy ile görüşme yapacağını belirtti.

K R E M L İ N ' D E N AÇIKLAMA

Kremlin, Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin ve ABD Başkanı Joe Biden'ın video konferans yöntemi ile yapmış olduğu 2 saat 1 dakika sürmüş olan görüşme için yazılı bir açıklama gerçekleştirdi. Yapılan açıklamada, Biden ile Putin'in Haziran 2021'de Cenevre'de düzenlenmiş olan Rusya-ABD zirvesinin sonuçlarının uygulanmasını ele aldığı söylendi.

Kremlinden yapılan açıklamada, "Rusya ile ABD arasında ortaya çıkmış olan ikili ilişkiler ve diğer sorunlar dikkate alındığında en üst düzeyde varılan anlaşmaların tutarlı bir şekilde uygulanmasının ve Cenevre ruhunun korunmasının önemine dikkat çekildi. Bu bağlamda başkanlar, İkinci Dünya Savaşı sırasında iki ülkenin ittifakına değindi. O dönem yapılan fedakarlıkların unutulmaması gerektiğini ve ittifakın bugünün gerçeklerinde temaslar kurmak ve birlikte çalışmak için örnek teşkil etmesi gerektiğini vurguladılar" açıklamasında bulunuldu.

"PUTİN, PROVOKASYONLAR KONUSUNDA CİDDİ ENDİŞELERİNİ DİLE GETİRDİ"

Putin ve Biden'ın Ukrayna'nın doğusundaki gerilimin görüşüldüğü söylenerek, "Görüşmede ağırlıklı olarak Ukray-

na'nın iç kriziyle ilgili sorunlar ve barışçıl bir çözümün tartışmasız temeli olan 2015 Minsk anlaşmalarının uygulanmasında ilerleme kaydedilmemesi yer aldı. Rusya Devlet Başkanı bazı örneklere yer vererek Minsk anlaşmalarının ve Normandiya formatında varılan anlaşmaların Kiev yönetimi tarafından tamamen ortadan kaldırılmasını amaçlayan Kiev'in yıkıcı tutumundan bahsetti ve Kiev'in Donbass'taki provokasyonları konusunda ciddi endişelerini dile getirdi" açıklamaları yapıldı.

"PUTİN, NATO'NUN DOĞUYADOĞRUGENİŞLEMESİ İÇİN GARANTİ İSTEDİ"

ABD Başkanı Biden'ın ise Rus birliklerin Ukrayna sınırlarına yakın bölgelerdeki hareketliliğini "tehditkar" olarak nitelendirdi ve gerilimin daha da artması halinde ABD ve müttefiklerinin uygulamaya hazır olmuş olan yaptırımlarından söz ettiği kaydedildi.

Açıklamada, "Buna karşılık Vladimir Putin, Ukrayna topraklarını işgal etmek ve sınırlarımızda askeri gücü arttırmanın NATO olması nedeniyle sorumluluğun Rusya'nın omuzlarına yüklenmemesi gerektiğini vurguladı" açıklamasında bulunuldu.

Putin'in görüşmede NATO'nun doğuya doğru genişlemesi ve silah sistemlerinin Rus sınırlarınakonuşlandırılmamasıkonusunda garanti istediğinin altı çizildi.

NÜKLEER ANLAŞMAYA DÖNÜŞ MÜZAKERELERİ DE ELE ALINDI

Putin ve Biden İran nükleer programına ilişkin Kapsamlı Ortak Eylem Planı'nı da ele aldı. Putin, ilk anlaşmaların uygulanması çağrısında bulundu. İki liderin Kasım ayı sonunda Viyana'da başlamış olan görüşmelerinin taraflar arasında kabul edilebilir kararlar alınması yönünde umutlarını belirttiği aktarıldı.

PUTİN'DEN 'KISITLAMALAR KALDIRILSIN' TEKLİFİ

Görüşmelerinde Rusya-ABD arasındaki ikili ilişkilerin de ele alındığı söylenerek, "İkili meseleler masaya yatırıldı. İş birliğinin hala tatmin edici bir durumda olmadığı belirtildi. Bu özellikle her iki ülkenin 'kısıtlanmış' diplomatik misyonlarının çalışmalarında yaşadıkları zorluklarda kendini gösteriyor. Vladimir Putin tüm bunların, 5 yıl önce büyük çaplı kısıtlamalar, yasaklar ve Rus diplomatların toplu sınır dışı edilmesini uygulamaya başlayan Amerikan makamlarının uygulamalarının bir sonucu olduğunu vurguladı. Rus tarafı, diplomatik misyonların işleyişine ilişkin tüm kısıtlamaları kaldırmayı önerdi" açıklamasında bulunuldu.

Açıklamanın en sonunda, "Başkanlar, uluslararası güvenlik ve istikrarı koruma konusundaki özel sorumluluklarını dikkate alarak Rusya ve ABD'nin diyalogu ve gerekli temasları sürdürecekleri yönünde görüş bildirdiler" diyerek noktalandı.

RUS BASINI GÖRÜŞMEYİ 'SAMİMİ' OLARAK DEĞERLENDİRDİ

Rus basını görüşmenin 'samimi ve sistemli' olduğunu belirtti. Rus haber ajansı TASS, "Biden, Ukrayna sınırındaki Rus askeri varlığı konusunda muhtemel yaptırımlardan bahsetti. Rusya Devlet Başkanı ise NATO'nun doğuya doğru genişlemesini ve saldırgan silah sistemlerini Rusya'nın komşu ülkelerinde konuşlandırmasını engelleyecek güvenli yasal ve sabit garantilerle ilgileniyor" diyerek belirtti. Russia Today haber kanalı yapılan görüşmeyi, "Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin, 'samimi ve sistemli' görüşmede ABD'li mevkidaşı Joe Biden'dan NATO'nun daha doğuya yayılmaya çağına veya Ukrayna gibi ülkelere silah dağıtmayacağına dair garanti istedi" söyleminde bulundu.

Dilara ÇETİN

III.TÜRKİYE-AFRİKA ORTAKLIK ZİRVESİ İSTANBUL'DA GERÇEKLEŞTİ

III.Türkiye-Afrika Ortaklık Zirvesi, Afrika ülkelerinin devlet başkanları ve Afrika Komisyonu'nun katılımlarıyla 16-18 Aralık tarihlerinde İstanbul'da gerçekleşti. Türkiye-Afrika ilişkileri 2003 yılında stratejik Afrika politikasının bir sonucu olarak ivme kazanmış, 2005 tarihinde ise Türkiye, Afrika Birliği'nde gözlemci üye olmuştu. 2008 yılında Türkiye'nin stratejik partner konumuna getirilmesi ile 2009 yılında Türkiye-Afrika Ortaklık Zirvesi'nin 1.si gerçekleşmişti. Bugün gelinen noktaya bakacak olursak; 2003 yılından bu yana geliştirilen ilişkiler, Türkiye'nin ticaret hacmini de genişletmiş oldu. Bunun yanı sıra Afrika'daki Türkiye Büyükelçiliği sayıları artış gösterdi.

İstanbul Kongre Merkezi'nde düzenlenen III.Türkiye-Afrika Ortaklık Zirvesi, "Birlikte Kalkınma ve Refah İçin Güçlendirilmiş Ortaklık" teması ile gerçekleştirildi. Zirvenin ilk oturumu Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın katılımıyla gerçekleşti. Erdoğan, yaptığı açılış konuşmasında; "Afrika ile ticaretimizi 75 milyar dolara taşıyacağımıza inanıyorum" sözlerine yer verdi. Açılış konuşmasının ardından zirve basına kapalı oturumla devam etti. Zirvenin 2.günü ise Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu'nun yaptığı açılış konuşması ile başladı. Erdoğan, zirve kapsamında İstanbul'da bulunan Cezayir, Nijerya ve Kongo Demokratik Cumhuriyeti gibi birkaç ülkenin liderleri ile ikili görüşmeler gerçekleştirdi.

III.Türkiye-Afrika Ortaklık Zirvesi'nin sonuç bildirgesi yayınlandı. Bildirgede; bir sonraki zirve tarihine kadar yapılacak çalışmalara, güvenlik, adalet, barış ve sürdürülebilir güçlü büyüme kavramlarına vurgu yapıldı. 2022-2026 yılları için ortak eylem planı belirlendi ve bu ortak eylem planı; "Barış, Güvenlik ve Yönetişim, Ticaret, Yatırım ve Sanayi, Eğitim, BTİ becerileri, Gençlik ve Kadın Gelişimi, Altyapı Geliştirme ve Tarım, Dayanıklı Sağlık Sistemlerinin Teşvik Edilmesi" olarak 5 başlık altında toplandı. Zirvede değinilen konular arasında; bağımsız bir Filistin Devleti'nin kurulması, küresel ısınma ve Covid-19 pandemisi de yer aldı.

Helin TOĞAY

TÜRKİYE-BAE İLİŞKİLERİNDE SON GELİŞMELER

Türkiye ve BAE ilişkileri, BAE'nin Mısır'da gerçekleşen askeri darbeye destek vermesi sonucunda durma noktasına gelmişti. İki ülke arasındaki diplomatik ilişkiler oldukça durağandı. BAE'nin Mısır'daki darbeye verdiği desteğin yanı sıra Libya'da Hafter yanlılarını desteklemesi, Trablus merkezli Ulusal Mütakat Hükümetini destekleyen Türkiye ile ilişkilerini daha da yıpratmıştı. Türkiye, BAE'nin Yemen ve İsrail ile diplomatik ilişkiler içerisine girmesinden de hoşnut değildi. Yaşanan bölgesel gelişmelerde izlenen politikaların iki ülke için de farklı yönlerde olması, Türkiye-BAE anlaşmazlığının devamlılığını sağlıyordu. Hali hazırda bölgesel problemlerden çıkan anlaşmazlıklar devam ederken bir yandan da organize suç örgütü lideri olmak ile suçlanan Sedat Peker'in BAE'de ikamet etmesi gerilimi iyice artırmıştı.

Yıllar sonra ciddi manadaki ilk temas ağustos ayında kuruldu. Cumhurbaşkanı Erdoğan, ağustos ayında BAE Ulusal Güvenlik Danışmanı Şeyh Tahnoun bin

Zayed El Nahyan ile görüşmüştü. Erdoğan, gerçekleşen görüşmede; ilişkilerin geliştirilmesine yönelik adımların atılmasının gerekliliğini vurgulayarak BAE'nin Türkiye'de yatırım yapabileceğini aktarmıştı. Geçtiğimiz Kasım ayının sonunda, Birleşik Arap Emirlikleri'nin lideri Abu Dabi Velihaht Prensi Şeyh Muhammed bin Zayed Al Nahyan, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ile görüştü. Bu görüşme sonucunda, 9 alanda Türkiye'ye doğrudan yatırımlar içeren anlaşma imzalandı.

Türkiye Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu, ilişkilerin

normalleşme sürecini hızlandırmak amacıyla, uzun bir aradan sonra BAE'ye gitti. Çavuşoğlu gerçekleştirdiği görüşme sonrasında yaptığı açıklamada; "Son derece verimli bir görüşme oldu. Ekonomik ilişkilerle ilgili konuları, özellikle yatırım, ticaret ve diğer konuları birlikte ele aldık. Önümüzdeki süreçte imzalayacağımız anlaşmalar var. "Bir iş birliği anlaşması imzaladık. Daha sonra ikili konuları ele aldık. Sadece ikili ilişkiler değil, bölgesel konularda da görüş alışverişinde bulunduk. Libya'daki son durum, İran'ın ve Amerika'nın tekrar nükleer anlaşmaya dönmesi, onun bölgeye etkileri... Özellikle körfez bölgesinde Katar ve 4 ülkeyle yaşanan sıkıntının aşılması ve ilişkilerin normalleşmeye başlamasından sonra yine tüm bölgeye etkisinin olduğunu görüyoruz bu yumuşamanın. Bizimle bölge arasındaki ilişkilere de olumlu etkisi oldu. Bunu devam ettirmek istiyoruz" sözlerine yer verdi.

Helin TOĞAY

MISIR'IN KIBRIS AÇIKLAMASI VE TÜRKİYE İLİŞKİLERİ

Mısır Dışişleri Bakanı Şukri, ziyaret ettiği Kıbrıs Rum kesiminde bölgesel ilişkileri görüştü. Mısır ve Güney Kıbrıs Rum Yönetimi arasındaki ilişkilerin değerlendirildiği toplantıda Türkiye'yi de yakından ilgilendiren Kıbrıs Sorunu masaya yatırıldı.

Mısır Dış İşleri Bakanı Şukri ve Rum lider Nikos Anastasiadis'in görüşmesi sonrasında iki ülke arasındaki ilişkilerin iyileştirilmesinin amaçlandığı aktarıldı. Özellikle Akdeniz'de daha güçlü hale gelme amacına sahip olan Mısır, GKRY ile olan ilişkilerine ayrı bir önem verdiğini dile getirdi. Anastasiadis ile olan görüşmesinden sonra Rum Dışişleri Bakanı Nikos Hristodulidis ile görüşen Şukri, görüşmeleri "verimli ve sadık ilişkilerle neler başarılabilirliğinin bir örneği" olarak tanımladı. İki ülke arasındaki ilişkilerin iyileştirilmeye çalışmasının yanı sıra toplantılarda Türkiye ve GKRY arasındaki Kıbrıs Sorunu da masaya yatırıldı. Bu sorunun "Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi kararlarına dayalı müzakerelerin yürütülmesi" ile çözülebileceğinin altını çizen Şukri'nin bu konuda GKRY'nin yanında bir görüntü sergileme-

si, Ankara'dan olumsuz bir tavırla karşılandı. Özellikle, Türkiye ve Mısır'ın son dönemde geliştirdikleri olumlu ilişkileri düşünürsek, yaşanan gelişmeler Türkiye'de şok etkisi yaratmış durumda.

Geçtiğimiz Haziran Ayı'nda Mısır merkezli "Sada el-Beled" televizyon kanalında Türkiye ile olan ilişkilerini "Türkiye'nin Mısır ile ilişkileri iyileştirme eğilimi takdir değer. Mısır'ın Türkiye'den birtakım talepleri ve beklentileri var. Bu durum, Türkiye tarafından dikkate alınırsa mevcut zorlukların üstesinden gelinir." şeklinde yorumlamış ve iki ülke arasındaki ilişkilerin iyileşme eğiliminde olduğunu değinmişti. Geçtiğimiz Kasım Ayı'nda ise iki ülkenin iyileşen ilişkilerini bu sefer MBC Mısır televizyon kanalının Amr Edib'in programında yorumlayan Şukri, iki ülke arasındaki ilişkiler için "Devam etmesini umduğumuz gelişmeler var" demişti. Ancak bu açıklamaların üzerinden kısa bir süre geçmesine rağmen iki ülke arasındaki ilişkiler geriledi. Bu gerilemenin temelinde şüphesiz Mısır'ın Türkiye için kuruluşundan bugüne önemli bir unsur olan Kıbrıs Adası hakkındaki düşünceleri bulunuyor.

Türkiye'nin Kıbrıs Sorunu

Türkiye'nin özellikle 1950-1974 arası dönemde dış politikasını oldukça meşgul eden bir konu olan Kıbrıs Sorunu, günümüze de tartışılarak devam etmektedir. 1974'te Türkiye'nin adaya gerçekleştirdiği çıkarma dünya gündeminde uzun süre yerini korumuş ve gerçekleşen süreçler sonunda ada ikiye bölünmüştür. Ancak günümüzde adada Türk kesimin yaşadığı kısım olan Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ni dünya üzerinde tanıyan ülke sayısı oldukça azdır. Bu sorunda adanın yeniden birleşip tek bir devlet olması fikrini halen hayatta tutmaktadır. Ancak Türkiye, adada yaşayan Türklerin haklarını korumak istemektedir.

Mısır'ın Kıbrıs Konusunda Açıklamaları

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın "Kıbrıs'ta BM gözetiminde yeni bir müzakere süreci olacaksa bu ancak iki eşit ve egemen devlet arasında yapılabilir" restine karşılık Mısır, Güney Kıbrıs'a desteğini açıklamıştır. Bölgedeki sorunun "uluslararası hukuk temelinde" çözülmesi gerektiğini söyleyen Mısır Dışişleri Bakanı Şukri, bölgede istikrarın sağlanmasını istediğini sözlerine ekledi.

Türkiye'nin Mısır'la olan ilişkilerini uzun süredir iyileştirmeye çalışmasının üzerine Mısır'dan yapılan bu açıklama iki ülke arasını açtı. Türkiye'nin kendi fikrinden dönmeceğini ve Kıbrıs'tan kolayca vazgeçmeyeceğini biliyoruz. Bu sert tutum karşısında Mısır kendi fikrini değiştirmeye yanaşmaz ise iki ülke arasındaki ilişkilerin ilerleyen dönemde daha da kötüleşmesi muhtemel.

Kadir YILDIRIM

RUSYA, UKRAYNA VE BATI STRATEJİ ÜÇGENİNDE GÜNCEL POLİTİKALARIN ANALİZİ

Doğu ve Batı medeniyetlerinin çatışması çerçevesinde iki süper güç olarak ABD ile Rusya arasındaki ilişkilerin kırılan yapısı, uluslararası sistemde her bir temel aktörü ve sistemin yapısını doğrudan etkilemektedir.

Soğuk Savaş döneminde Sovyet komünizminin ve ABD kapitalizminin uluslararası siyaset arenasını iki kutuplu olarak şekillendirdiği süreçte SSCB'nin askeri kurumu olan Varşova Paktı'na karşı NATO'nun kurumsallaştığı ifade edilebilir. Fakat gelişen ve dönüşen uluslararası sistemin yapısı dâhilinde gerek devletlerin gerek de uluslararası aktörlerin davranışları-konjonktürel şartlar çerçevesinde-güvenlik ikilemleri, tehditler ve fırsatlar çok değişkenli denkleminde yeniden şekillenmektedir. Bu doğrultuda XXI. yüzyıl uluslararası sistemine; NATO misyonunun, Rusya yakın çevre politikalarının ve Batı tutumunun doğrudan etki ettiği söylenebilir. Bahsedilen değişkenler kapsamında tarihsel arka plana sahip Rusya ve Batı dünyası arasındaki ilişkiler ağının gerilmesinde güncel olarak Ukrayna meselesi kilit rol oynamaktadır. Taraflar Ukrayna'nın Donbass bölgesinde meydana gelen çatışmalar üzerinden birbirlerine

bölgesel çıkarları zemininde politika yapıcı söylemlerini, güç dengesini gözeterek aktarmaktadırlar.

Ukrayna'nın Donbass bölgesinde Rusya yanlıları ile Ukrayna askeri birlikleri arasında boy gösteren çatışma, Rusya ve Ukrayna ikili ilişkisinin olumsuz yönde ivme kazandığının bir göstergesidir. 2013 senesinde Yevromeydan Protestoları esnasında gerginleşen ilişkilerin sürdürülen yeni bir boyutu olarak değerlendirilebilecek Rusya-Ukrayna krizinin kökeninde, Ukrayna'nın Batı'ya yakın duruşunun olası politik, askeri ve ekonomik çıktıları bulunmaktadır. Bu durumda Rusya, Ukrayna-Batı yaklaşmasını önleyici politikalar üretme güdümünde hareket etmektedir. Dolayısıyla Rusya, Ukrayna-Batı yaklaşması karşısında Rus dış politikasının önemli yol haritalarından olan Yakın Çevre Doktrini ile ilişkilendirilebilecek Primakov Doktrini'ne yeniden başvurmuştur. Çünkü Ukrayna Devlet Başkanı Zelenski, Batı yanlısı bir duruşa sahiptir ve bununla birlikte Ukrayna'nın NATO'ya üyelik sürecinin desteklenmesi hakkında olumlu görüşler bildirmiştir. Buna karşın Rusya, Ukrayna'nın NATO'ya üye olması neticesinde Ukrayna'ya konuşlandırılacak ABD füzelerinin kendileri için onayla-

namaz olduğunun altını çizmiştir.

Putin'in dünya kamuoyuna yaptığı açıklamalar analiz edildiğinde ise, Rusya'nın güvenliğinin sağlanmasının öncelikli amaç olduğu vurgulanmıştır. Bununla birlikte NATO'nun Doğu'ya doğru genişlemesi Rusya için tehlike çanlarının çalması anlamına gelmektedir. Rusya; NATO'nun ilerlemesinin durdurulacağına ilişkin teminat verilmesi beklentisinde olduğunun altını çizerek, Orta ve Doğu Avrupadaki NATO askeri varlığının geri çekilmesi gerektiğine dair talebini dile getirmiştir.

Batı ise Ukrayna'yı destekleyici bir tavır sergilerken, Rusya'nın Ukrayna sınır bölgesine askeri yığınak yapmasını eleştirmiştir. Rusya, Batı tarafından sert güç kullanmak yerine diplomasiyi araç olarak kullanmaya davet edilmiştir. Batı'yı temsilen özellikle Fransa'nın Ukrayna ile yakın teması göz önünde bulundurulduğunda, Ukrayna'nın Rusya karşısında Batı'ya sarıldığı aşikârdır.

Sonuç olarak hem uluslararası hem de bölgesel bir sorun olarak Ukrayna'da meydana gelen çatışma ve güçlenerek şiddetlenebilecek askeri müdahaleler Ukrayna'nın egemenlik haklarını zedeleyecek bir niteliğe sahiptir. Ancak Batılı ülkeler ittifak zincirleri inşa ederek bölgede tek başına yükselen bir Rusya'nın engellenmesi bakımından adımlar atmaktadırlar. Rusya ise geçmiş deneyimlerini göz önünde bulundurarak sınır komşularını çevreleyecek Batı politikasına izin vermeme eğilimindedir. Bu bakımdan söz konusu kriz, önemli enerji kaynakları ve avantajlı jeopolitik konuma sahip Ukrayna'da büyük güçler tarafından oynanan bir satranç oyunu şeklinde yorumlanabilir.

Tuğçe TAŞ

TÜRKİYE İLE BİRLEŞİK ARAP EMİRLİKLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİLERİN YENİDEN DEĞERLENDİRİLMESİ

Jeostratejik önemi, zengin enerji altyapısı ve birçok medeniyete ev sahipliği yapmış kültürel mirası ile Ortadoğu bölgesi uluslararası siyasetin kalbinin attığı ender coğrafyalardan birisidir.

Ortadoğu politikasının alt başlıkları arasında yer alan devletler arası münasebetler incelendiğinde, uluslararası yapının aktörlerinin Ortadoğu'yu kontrol altında tutma çabası ile karşılaşılacaktır. Çünkü medeniyetler beşiği olan Ortadoğu'da hâkimiyet kurmak, uluslararası sistemde hegemonya inşa etme yolunda ilerleme kaydetmek ile doğru orantılı bir anlam içermektedir.

Ortadoğu siyasetinde birçok dış gücün böl-parçala-yönet stratejisi ile bölgede Arap Baharı'nı başlatması, Ortadoğu devletleri üzerinde üstün bir dış elin iç karışıklıklar ve ayrışma süreçlerini körüklemesine sebep olmuştur. Böyle bir süreçte Türkiye'nin karar alma mekanizmalarını

ve stratejik öngörülerini realist bir perspektif ile yeniden kurgulaması, ülke menfaatlerinin temin edilmesine yarar sağlayacaktır.

Son yıllarda BAE ile Arap Baharı, Libya, Müslüman Kardeşler, Cemal Kaşıkçı meselelerinde sürekli karşı cephelerde yer alan Türkiye'nin dış politikasını yeniden şekillendirmesi, bölge devletlerinden İran'ın dengelenmesine yönelik motivasyonların güçlendirilmesi anlamına gelmektedir. Çok kutuplu küresel sistemde ABD'nin odağını Ortadoğu'dan yükselen bir güç olarak Çin'e doğru çevirmesi

ile birlikte BAE'nin ikili anlaşmalara imza atma süreci de tetiklenmiştir. İsrail ile ikili anlaşmalarını ticaret alanında hayata geçiren BAE'nin yeni durağı ise Türkiye olmuştur. Geçen Kasım ayında Türkiye ile BAE arasında enerji, petrokimya, teknoloji, ulaşım, altyapı, sağlık, finansal hizmetler, gıda ve tarım alanlarında yatırım amaçlı bir dizi anlaşma imzalanmıştır.

Sonuç olarak, devletler sisteminin bölgesel güçlerinden İran'ın tehlike arz eden caydırıcı bir güç unsuru olarak nükleer silahlara sahip olması, bölgesel güçleri ittifak oluşturmaya iten bir gerekçe olarak değerlendirilmektedir. Türkiye ile BAE görüşmelerinin gündeme gelmesi karşılıklı bağımlılık teorisi ve diyalog yöntemi ile iş birliği sağlanması ile açıklanabilir. Bu doğrultuda, Türkiye ile BAE arasında diyalog kurulmasında Katar'ın arabuluculuk görevini üstleneceğine dair haberler de gündeme yansımaktadır.

Tuğçe TAŞ

Yayın
Danışmanı
Editörler

Grafik Tasarım
Muhabirler

E Posta
Instagram
Twitter
Web
Adres

Tel

Doç. Dr. Fahri ERENEL
Öğr. Gör. Şule KILIÇARSLAN
Arş. Gör. Ahmet GEDİK,
Muhsin Emre ÇALIŞKAN, Kadir YILDIRIM,
Öğr. Gör. Şerife Seda BOZPOLAT
Şehnaz TEKBAŞ, Dilara ÇETİN,
Emir TÜRK, Helin TOĞAY, Tuğçe TAŞ

guvsam@istinye.edu.tr
isuguvsam
@isuguvsam
guvsam.istinye.edu.tr
GÜVSAM, İstinye Üniversitesi Topkapı Kampüsü
Maltepe Mah. Edirne Çırpıcı Yolu No: 9
Zeytinburnu/İstanbul
0850 283 60 00